

Взаємодія органів публічної влади та суб'єктів підприємницької діяльності в умовах децентралізації

Іван Безена, «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради»

Стаття присвячена дослідженню нових стратегій розвитку територіальної громади в контекстах демократизації і децентралізації публічної влади. Публічні інституції: регіональна державна влада, об'єднані територіальні громади здійснюють державну політику у відповідному регіоні та сприяють долученню до реалізації програм соціально-економічного розвитку території у тісній співпраці із суб'єктами господарювання. Малий та середній бізнес все більше долучається до процесів розуміння і вирішення проблем громади. Публічна, управлінська та виробнича інституції найбільше наближені до звичайних громадян та мають стати організаторами змін на території, у населеному пункті і сформувати життєве середовище, яке буде гнучким, комфортним та безпечним для громадян.

У нашому дослідженні проведено аналіз нормативно-правової бази, розкрито тлумачення ключових понять за окресленою проблемою та практики, які реалізуються у Дніпропетровському регіоні. Актуальними питаннями практичної діяльності публічних і бізнесових структур постають проблеми розвитку співпраці, прогнозування та створення взаємної довіри у ході реалізації інфраструктурних проєктів на території. Адже від спільного розуміння суспільних проблем території, формування доходної та видаткової частини бюджету, залежать процеси, які відповідно будуть впливати на позитивну ефективність розвитку території і підвищення благополуччя її громадян.

За результатами дослідження встановлено, що від рівня співпраці публічних інститутів влади та суб'єктів господарювання залежать темпи розвитку території, розв'язання соціально-економічних проблем, створення інвестиційної привабливості і поступ у формуванні сприятливого середовища для громадян. Без прозорості взаємин, активного долучення до партнерських проєктів у населених пунктах громади позитивних зрушень не буде. Стратегії розвитку території, партнерські взаємовідносини і стратегічні підсумкові цілі, потребують активності і професійності всіх учасників процесів планування та організаційної діяльності – як влади і громади, так і бізнесу. Послідовні і прозорі дії учасників діяльності впливають на результативність та становлення успішності громади у реалізації інфраструктурних проєктів, направлених на позитивні зрушення в життєвих практиках.

Ключові слова: громада; стратегія розвитку; інвестиційна привабливість; бізнес-проєкт; доходи; видатки

Interaction of public authorities and entities of entrepreneurship in decentralization

Ivan Bezena, "Dnipro Academy of Continuing Education" of Dnipropetrovsk Regional Council"

The article is devoted to exploring new strategies for the development of the territorial community in the context of democratization and decentralization of public authority. There are such public institutions as regional state authorities, united territorial communities which carry out state policy in the respective

region and promote the implementation of programs of territorial socio-economic development in close cooperation with economic entities. Small and medium-sized businesses are increasingly involved in the process of understanding and solving community problems. Public, management and production institutions are most closely related to ordinary citizens and should be the organizers of change on the territory, in the settlement and create a living environment that is flexible, comfortable and safe for citizens.

In our study the analysis of the legal framework was conducted, the interpretation of key concepts on the outlined problem and practices implemented in the Dnipropetrovsk region were revealed. Topical issues of practical activity of public and business structures are the problems of cooperation development, forecasting and mutual trust creation during the implementation of infrastructure projects in the territory. After all, from a common understanding of the social problems of the territory, the formation of revenue and expenditure part of the budget, processes that will accordingly affect the positive efficiency of the development of the territory and increase the well-being of its citizens.

The study has found that the level of cooperation between public authorities and economic entities depends on the pace of development of the territory, the solution of socio-economic problems, the creation of investment attractiveness and progress in creating a favourable environment for citizens. There will be no positive changes without transparency of relations, active involvement in partnership projects in community centres. Territorial development strategies, partnerships, and strategic outputs require the activity and professionalism of all participants in the planning and organizational processes, both government and community, and business. Consistent and transparent actions of the participants of the activity influence the effectiveness and success of the community in the implementation of infrastructure projects aimed at positive changes in life practices.

Keywords: Community, development strategy, investment attractiveness, business project, income, expenses

Взаимодействие органов публичной власти и субъектов предпринимательской деятельности в условиях децентрализации

Иван Безена, «Днепровская академия непрерывного образования»
Днепропетровского областного совета»

Статья посвящена исследованию новых стратегий развития территориальной общины в контекстах демократизации и децентрализации публичной власти. Публичные институты: региональная государственная власть, объединенные территориальные общины осуществляют государственную политику в соответствующем регионе и способствуют приобщению к реализации программ социально-экономического развития территории в тесном сотрудничестве с субъектами хозяйствования. Малый и средний бизнес все больше приобщается к процессам понимания и решения проблем общества. Публичные управленческие и производственные институты наиболее приближены к обычным гражданам и должны стать организаторами изменений на территории, в населенном пункте и сформировать жизненную среду, которая будет гибкой, удобной и безопасной для граждан.

В нашем исследовании проведен анализ нормативно-правовой базы, раскрыто толкование ключевых понятий по очерченной проблеме и практики, реализуемые в Днепропетровском регионе. Актуальными вопросами практической деятельности публичных и бизнес-структур возникают проблемы развития сотрудничества, прогнозирования и создания взаимного доверия в ходе реализации инфраструктурных проектов на территории. Ведь от общего понимания общественных проблем территории, формирования доходной и расходной части бюджета, зависят процессы, которые соответственно будут влиять

на положительную эффективность развития территории и повышения благополучия ее граждан.

По результатам исследования установлено, что от уровня сотрудничества публичных институтов власти и субъектов хозяйствования зависят темпы развития территории, решение социально-экономических проблем, создание инвестиционной привлекательности и продвижение в формировании благоприятной среды для граждан. Без прозрачности взаимоотношений, активного приобщения к партнерским проектам в населенных пунктах общины положительных сдвигов не будет. Стратегии развития территории, партнерские взаимоотношения и стратегические итоговые цели, требующие активности и профессионализма всех участников процессов планирования и организационной деятельности – как власти и общества, так и бизнеса. Последовательные и прозрачные действия участников деятельности влияют на результативность и становления успешности общины в реализации инфраструктурных проектов, направленных на позитивные сдвиги в жизненных практиках.

Ключевые слова: общество; стратегия развития; инвестиционная привлекательность; бизнес-проект; доходы; расходы

Постановка проблеми.

До завершення йдуть процеси організаційного оформлення об'єднаних територіальних громад та формування нової моделі адміністративно-територіального поділу регіонального рівня держави. За попередніми підсумками реалізації публічної реформи, окреслились наступні тенденції: незаперечність прогресивної моделі програми реформ; обмеженість інституційної спроможності регіонів для практичної реалізації реформ; недосконалість правових механізмів реалізації програми реформ; пошук нових механізмів діяльності у виконанні повноважень органів влади; проблеми із активними конструктивними комунікаціями між гілками владної вертикалі та організаційної готовності бізнесу до співпраці в нових умовах; проблеми з конструктивною активністю і правосвідомістю у громадській діяльності представників бізнесу, громадян та посадових осіб території тощо.

Нові об'єднані територіальні громади отримали: нові повноваження; розширені можливості у вирішенні проблеми території та залучення інвестицій; можливості розвитку соціальних контрактів між суб'єктами підприємництва, громадянами та громадою; нові соціальні інституції громади для задоволення потреби жителів території; нові моделі співпраці «влада-бізнес» по горизонталі та вертикалі для вирішення соціально-еко-

номічних проблем громади. Основною моделлю мотивації для консолідації бізнесу території, публічних інституцій та громадян, постає питання: підвищення ефективності місцевої самоорганізації, яка направлена на підвищення стандартів життя і вирішення спільних соціально-економічних проблем території та мешканців; формування інвестиційної привабливості громади та позитивних зрушень у рівні життя громади. Особливе місце в окреслених питаннях покладається на систему місцевого самоврядування громади, яка є фінансово й інвестиційно самодостатньою, відкритою, стратегічно орієнтованою та спроможною до активної діяльності у досягненні суспільної мети.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження проблем реформи публічної влади та пошуку нових стратегій їх організаційної діяльності публічної влади та суб'єктів господарювання знаходить своє дослідження у науковому середовищі: зарубіжними – Дж. Гелбрейт, Джон Ст. Миль, К. Х. Рау, Джон М. Кейнс, Кембелл Р. Макконелл та ін.; українськими – А. Дегтяр, А. Халецький, С. Белай, А. Панкрухін, В. Кірдін, С. Єремєєв, А. Крилов, А. Лавров, С. Серьогін, Є. Бородин, В. Сиченко, Н. Шевченко, К. Романенко та ін. До подальших досліджень у цьому напрямі спонукають сучасні соціально-економічні процеси, що

свідчать про необхідність розуміння постійних джерел для розвитку суспільства, які, зокрема, породжуються взаємодією влади та бізнесу.

Формування цілей дослідження. Автор ставить за мету осмислити процеси змін у стратегії організаційної діяльності та взаємної діяльності публічної влади, системи місцевого самоврядування і суб'єктів господарювання, яка направлена на переформування концепції розвитку громади в нових умовах.

Виклад основного матеріалу.

Незаперечно, що демократія участі на місцевому і державному рівні та децентралізація влади мають як свої вигоди, так і загрозливі виклики, які суб'єктам процесу потрібно враховувати у практичній діяльності та знаходити. Тому в окресленому потрібно спрямовувати роботу на «пошук та формування нової моделі розвитку» для покращення економічного та соціального розвитку території [1, с.195]. Хабермас Ю. відзначає, що «господарська глобалізація через згортання доходів від оподаткування впливає на соціальну політику держави» [2, с. 122]. Ми можемо вести мову про різні пріоритети і завдання публічних та господарюючих систем, але той же час спільне прагнення в аспектах надання і виконання суспільних запитів у підсумках діяльності та баченні перспектив власного розвитку.

Дослідник Боковикова Ю. висловлює думку, що «взаємодія влади та бізнесу має розгортатись з огляду по-перше, відповідно до бази даних МВФ, Україна стоїть на передостанньому місці серед європейських країн за душевим ВВП, ... на першому – за корумпованістю ... та ... за рівнем економічної несвободи»; по-друге, «реалізація ідей трансформації системи влади, ... можлива не лише завдяки формуванню нових об'єднаних громад, ... за умови стабільного поповнення місцевих бюджетів, поживлення підприємницької діяльності ... через створення умов для бізнесу»; по-третє, сталий розвиток відносин, виходячи з розуміння необхідності вкладання величезних ресурсів в інфраструктуру населених пунктів та недостатності обсягів бюджетного фінансування. У даному контексті актуалізується

питання про поступову передачу повноважень на території та поглиблення фінансової децентралізації через зменшення обсягів централізованого бюджетного фінансування населених пунктів [3, с. 2–7].

Відтак, на нашу думку, є аксіомою питання у наступному контексті, міцна влада і економіка мають виходити з реалій, які сконцентровано навколо відносин «влада-бізнес». Адже окреслене впливає на реальні позитивні процеси суспільного середовища, які формують сталий розвиток як місцевої громади, так і її територіальної інфраструктури.

Сучасні стандарти соціально-економічного розвитку країн визначено навколо проблеми сталий розвиток території. У національній доповіді «Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів» визначено, що ключовими суб'єктами процесу «сталого розвитку постають: 1) органи влади всіх рівнів; 2) бізнес різного рівня (малий, середній та великий); 3) громадянське суспільство; 4) людина. Виходячи з окресленого, потрібно з'ясувати інструменти взаємодії публічної влади та малого, середнього і великого бізнесу, яка має базуватись на основі стратегічних пріоритетів, визначених у державних документах; заходи спрямовані на розвиток і макроекономічну стабільність; зростання економіки екологічно невиснаженим способом; створення сприятливих умов для господарювання та прозорість податкової системи [4, с. 138].

В окреслених нами контекстах особливої уваги заслуговують підприємства малого бізнесу, враховуючи їх особливу значущість для місцевих жителів та громади загалом, адже малі підприємства пропонують товари/послуги безпосередньо населенню, забезпечують громадян оплачуваною роботою та формують надходження до місцевого бюджету. Тому особливу та сприятливу роль відіграє взаємодія публічної влади, яка направлена на видачу дозволів для ведення господарської діяльності в межах території. Зрештою, відносини влади і бізнесу є важливими з огляду на те, що власне його представники постають основою громадянського суспільства, яке здатне за вчинені дії нести соціальну, фінансову, моральну та політичну відповідальність.

Як ми вже раніше відзначали, що результатом окресленого і визначального етапу взаємодії влади і бізнесу, постає питання активних, динамічних і позитивних змін у соціальних життєвих практиках, направлених на покращення рівня життя громадян, долучення жителів до громадсько-активної співпраці із органами місцевої влади у вирішенні проблем території [1, с. 199]. Таким чином, незаперечним чинником визначених суспільних процесів постають суб'єкти діяльності: публічні інститути влади, територіальна громада та бізнес-структури регіону.

За результатами 2016–2020 рр. у Дніпропетровській області, за консолідованої і дільової участі громадян сіл, суб'єктів господарювання та місцевого самоврядування, регіонального і місцевого бюджетів: здійснено реконструкцію і впорядкування мережі водопостачання для громади; впорядковано роботу з утилізації твердих побутових відходів; розпочато зрушення у сфері освіти: проведено ремонт будівель шкіл та дошкільних закладів; упорядковано спортивну інфраструктуру сіл; проведено ремонт та будівництво доріг з твердим покриттям; упорядковано надходження до місцевого бюджету; створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та приватних компаній, що їх обслуговують; відкриття центрів надання адміністративних послуг; системно залучається молодь та бізнес до впорядкування справ території. Таким чином, успіхи у забезпеченні доходів місцевого бюджету надають можливості формування бюджету розвитку, надавати допомогу соціально вразливим категоріям громадян та розвивати інфраструктуру населених пунктів для комфортного проживання жителів сіл [5]. Хабермас Ю. відзначає, що особливої уваги потребує питання «ефективності публічного управління як засобу впливу демократичних суспільств на самих себе» [2, с. 114]. Будь-які суспільні процеси направлені на отримання ефективних результатів, які змінюють якість життя та сприяють вирішенню спільних проблем громади.

Основні етапи формування стратегій розвитку території та взаємодії публічних інститутів влади і суб'єктів господарювання

мають містити наступні елементи: дотримання принципів місцевої демократії; узагальнення стратегій розвитку території та місця суб'єктів господарювання в окреслених процесах; аналіз суб'єктної ситуації, ресурсів, пропозицій та потреби громади; визначення мети, цільових об'єктів та завдання і заходи з розвитку громади і бізнесу; розробка соціально-економічних програм, реклами, угоди, інвестування, участь у проектуванні на отримання грантів тощо; визначення матеріально-технічного та фінансового ресурсів громади та бізнесу; розподіл функціональних обов'язків, відповідальність за контроль і якість послуг, попередження корупції, прозорість діяльності, управлінський супровід та корегування проектів співпраці; управління процесом та підбиття підсумків реалізації стратегії розвитку, визначення подальших перспектив. Ключовими в окреслених елементах співпраці публічних інститутів влади і суб'єктів господарювання є процеси прозорості та ефективної комунікації, про які ми раніше відзначали [6, с. 60; 7; 8; 9; 10].

Висновки та перспективи.

Таким чином, теоретичні та практичні результати децентралізації окреслюються контексті нових стратегій розвитку територій в наступному: створено нові рівні розвитку соціальних інституцій суспільства в громаді та залучення громадян до трансформацій у громаді; окреслилась система моніторингу громадсько-суспільних соціально-економічних проблем та відпрацювання шляхів подолання; місцева система публічної влади стала регулятором як стратегічних, організаційних, фінансових, матеріальних, так людських ресурсів; ключовою фігурою процесів формування стратегій стала людина, її професійна, бізнесова і громадська діяльність; ефективність діяльності публічної влади в реалізації стратегій визначають через індикатори рівня якісних життя, соціально-економічного та інфраструктурного розвитку громади та особистості.

Таким чином, принциповими інструментами взаємодії влади та бізнесу мають стати: 1) залучення представників влади та спілок підприємців до обговорення проблем підприємництва, розроблення програм розвитку

підприємництва; 2) запровадження спеціальної інвестиційної діяльності для стимулювання прискореного розвитку територій; 3) активна діяльність місцевих органів влади щодо стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу; 4) налагодження ефективної та якісної діяльності центрів надання адміністративних послуг; 5) використання фінансового лізингу як інструмента розвитку населених пунктів; 6) прозорість діяльності влади та постійне інформування щодо податкових обов'язків,

спрощені процедури оподаткування, які унеможливають процеси корупції.

За результатами дослідження окреслились проблеми для наступних досліджень: ефективність перерозподілу повноважень між центром та регіонами, відслідковування нових механізмів державного управління комунальними об'єктами на території і розвитку взаємин із суб'єктами господарювання, співпраці для вирішення спільних проблем.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Бородин Є. І., Безена І. М., Марк Е. Генсон про шляхи демократизації та децентралізації публічних інституцій держави. *Публічне управління та митне адміністрування. Науковий збірник*. 2019. №3 (22). 290 с. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2019/3/25.pdf>.
2. Хабермас Ю. Постнациональная констелляция и будущее демократии (Die Postnationale Konstellation und die Zukunft der Demokratie, aus: Habermas, Jürgen. Die Postnationale Konstellation. Politische Essays. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag, 1998. S. 91–163) / перевод Б. М. Скуратова. *Логос*. 2003. № 4–5 (39). С. 105–145. URL: <http://www.ruthenia.ru/logos/number/39/09.pdf>.
3. Боковикова Ю. Взаємодія влади і бізнесу. Теорія та практика державного управління. *Розвиток системи державного управління в Україні*. 2015. Вип. 4 (51). С. 1–7. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-4/doc/1/02.pdf>.
4. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М.Лібанової, акад. НААН України М. А. Хвесика. Київ : ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. 776 с. URL: http://ecos.kiev.ua/share/upload/mono_59.pdf.
5. Децентралізація дає можливості – Дніпропетровська область: формула успіху. *Сайт Дніпропетровського ЦРМС*. 2020. URL: <https://decentralization.gov.ua/areas/0562>.
6. Безена І. М. (2019) Демократизація публічного управління і інформаційно-медійний розвиток компетентностей його посадовців. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2019. № 2. С.27–32. URL: http://ra.stateandregions.zp.ua/archive/3_2019/7.pdf.
7. Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.
8. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
9. Безена І. М. Демократизація та децентралізація публічної влади: регіональне державне управління та місцеве самоврядування. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. №14. С.23–30.
10. Competences for Democratic Culture. Living together as equals in culturally diverse democratic societies. Council of Europe, 2016. URL: <https://rm.coe.int/16806ccc07>.

REFERENCES

1. Borodin, Ye. I., Bezena I. M. (2019). Mark E. Henson pro shliakhy demokratyzatsii ta detsentralizatsii publichnykh instytutisii derzhavy [Mark E. Henson on the ways of democratization and decentralization of public institutions of the state]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia – Public administration and customs administration*, 3 (22). Retrieved from <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2019/3/25.pdf> [in Ukrainian].
2. Habermas, J. (2005). Die Postnationale Konstellation und die Zukunft der Demokratie. *Logos*, № 4-5 (39), 105-145. Retrieved from <http://www.ruthenia.ru/logos/number/39/09.pdf>
3. Bokikovova, Y. (2015). Vzaiemodiia vlady i biznesu. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia [The interaction of power and business. Public administration theory and practice]. *Rozvytok systemy derzhavnoho upravlinnia v Ukraini – Development of the Public Administration System in Ukraine*, 4 (51), 1–7. Retrieved from <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-4/doc/1/02.pdf> [in Ukrainian].
4. Libanova, E. M., & Khvesik, M. A. (2014). *Sotsialno-ekonomichnyi potentsial staloho rozvytku Ukrainy ta yii rehioniv*: 104

natsionalna dopovid [Socio-economic potential of sustainable development of Ukraine and its regions: national report]. Kyiv: State University of Science and Technology, NAS of Ukraine. Retrieved from http://ecos.kiev.ua/share/upload/mono_59.pdf [in Ukrainian].

5. Detsentralizatsiia daie mozhlyvosti – Dnipropetrovska oblast: formula uspikhu [Decentralization makes it possible – Dnipropetrovsk region: a formula for success]. (2019). *Sait Dnipropetrovskoho TsRMS – The site of the Dnepropetrovsk CRMS*. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/areas/0562> [in Ukrainian].

6. Bezena, I. M. (2019). Demokratyzatsiia publichnoho upravlinnia i informatsiino-mediinyi rozvytok kompetentnosti yoho posadovtsiv [Democratization of public administration and information and media development of the competences of its officials]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Derzhavne upravlinnia – State and regions. Series: Public Administration*, 2, 58–64. Retrieved from http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/3_2019/7.pdf [in Ukrainian].

7. Poriadok provedennia konsultatsii z hromadskistiu z pytan formuvannia ta realizatsii derzhavnoi polityky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03 lystopada 2010 r. № 996 [Procedure for holding public consultations on the formation and implementation of public policy: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 03, 2010 No. 996]. (2010). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF> [in Ukrainian]

8. Zakon Ukrainy «Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini» [The Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine"]. (2018). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

9. Bezena, I. M. (2019). Demokratyzatsiia ta detsentralizatsiia publichnoi vlady: rehionalne derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia [Democratization and decentralization of public power: regional state administration and local self-government]. *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini – Public administration and administration in Ukraine*, 14, 23–30 [in Ukrainian].

10. Competences for Democratic Culture. Living together as equals in culturally diverse democratic societies. Council of Europe, 2016. Retrieved from <https://rm.coe.int/16806ccc07>.

Безена Іван Михайлович

Кандидат філософських наук
«Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»
49006, м. Дніпро, вул. В. Антоновича, 70

Bezena Ivan

Ph.D. of Philosophical Sciences
"Dnipro Academy of Continuing Education" of
Dnipropetrovsk Regional Council"
70, V. Antonovich Str., Dnipro, 49006, Ukraine

Email: ivanbezen@ukr.net

Цитування: Безена І. М. Взаємодія органів публічної влади та суб'єктів підприємницької діяльності в умовах децентралізації. *Аспекти публічного управління*. 2020. Т. 8, № 1. С. 99–105.

Citation: Bezena, I. M. (2020). Vzaiemodiia orhaniv publichnoi vlady ta subiektiv pidpriemnytskoi diialnosti v umovakh detsentralizatsii [Interaction of public authorities and entities of entrepreneurship in decentralization]. *Public administration aspects*, 8 (1), 99–105.

Стаття надійшла / Article arrived: 02.01.2020

Схвалено до друку / Accepted: 27.02.2020